

TÜGEM-SU ÜRÜNLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINCA YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

Erkan GÖZGÖZOĞLU – TÜGEM, Su Ürünleri Daire Başkanlığı, Deniz Ürünleri Şube Müdürü

Bu yazıda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TÜGEM), Su Ürünleri Daire Başkanlığı bünyesinde yürütülen faaliyetler ele alınacaktır.

Proje Onayları

Su ürünleri yetiştiriciliği yapacak girişimciler 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve bu kanunda değişiklik yapan 3288 Sayılı kanuna göre projelerini Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na onaylatmak zorundadırlar. Sağlık, memleket ekonomisi, seyrüsefer, teknik ve ilmi bakımdan, 11.10.1999 tarihinde yayınlanan genelgede belirtilen esaslar dahilinde, uygulanabilir görülen projeler onaylanmaktadır.

Bu kapsamda; 2002 yılı ağustos ayı sonu itibarıyla, 51.282,78 ton/yıl kapasiteli 1.449 adet iç su ürünleri projesi ve 40.887,35 ton/yıl kapasiteli 429 adet deniz ürünleri projesi olmak üzere, toplam 92.170,13 ton/yıl kapasiteli 1.878 adet proje onaylanmıştır. Ayrıca, 92.900.000 adet/yıl kapasiteli deniz balıkları yavrusu üreten 24 adet kuluçkahane bulunmaktadır.

Balıklandırma Faaliyetleri

Mevcut iç su kaynaklarının rasyonel bir şekilde değerlendirilmesi, avcılık yoluyla doğada meydana getirilen tahribatın önlenmesi, zengin protein kaynağı olan balığın gıda olarak insanlara daha fazla sunulması gibi birçok amaca hizmet eden balıklandırma çalışmaları yapılmaktadır.

Bu kapsamda; 2000 yılında, 57 ildeki 331

adet su kaynağı 3.960.000 adet sazan yavrusu ile balıklandırılmıştır. Balıklandırma amacıyla 2001 yılında 58 ildeki 325 adet su kaynağına 7.865.000 adet yavru bırakılmıştır. 2002 yılında ise, 49 ildeki 256 su kaynağının balıklandırılması için 7.574.000 sazan yavrusu kullanılmıştır.

Yavru ve Yumurta İthalleri

Üreticilerin balık yavru ve yumurta taleplerini karşılamak üzere, Bakanlığımızca yavru ve yumurta ithalatına izin verilmektedir. Bu kapsamda, bugüne kadar (31 ağustos 2002), toplam 150.000 adet levrek ve 4.820.089 adet çipura yavrusu, 206.370.000 adet alabalık yumurtası, 350.000 çizgili levrek larvası, 130 kg damızlık çipura balığı ve 5 Kg mersin balığı yumurtası ithaline izin verilmiştir.

Su Ürünleri İstatistikleri

Su ürünleri istatistikleri ile ilgili olarak su ürünleri üretim miktar, fiyat ve değerlerinin hesaplanması için her yıl düzenli olarak anket formları hazırlanmakta olup, bu anket formları 3'er aylık dönemler (4 dönem) halinde illere gönderilmekte ve illerden gelen bu anket formları merkezde incelenmektedir. Su ürünleri üretimine ait bilgiler 1978 yılından beri DİE, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve DPT temsilcilerinden oluşturulan bir teknik komite tarafından değerlendirilmektedir.

Eğitim Faaliyetleri

Bakanlığımızca heryıl, yetiştiricilikteki teknolojik gelişmeler, yavru üretim, nakil ve adaptasyon teknikleri konularında özel sektörü de içine alan eğitim hizmetleri verilmektedir.

Lagünlerin Yönetimi ve Islahı

Ülkemizde 72 adet lagün bulunmasına rağmen, bugün bunların birçoğu siltasyon, kurutulma, atıkların buralara boşaltılması vb. nedenlerle lagün özelliğini kaybetmiş ve verimliliği azalmıştır.

Bakanlığımız, lagünlerin mevcut durumlarının ortaya konması ve bunun sonucunda lagünlerin yönetimi ve

geliştirilmesine yönelik stratejilerin belirlenmesi ve de lagünlerin ıslahına yönelik çalışmalara kaynak olmak üzere, 1995-1997 yılları arasında, Dünya Bankası ile işbirliği halinde "Türkiye Kıyılarındaki Lagünlerin Yönetim ve Geliştirme Stratejileri ve Islahı" projesini gerçekleştirmiştir. Bu proje çerçevesinde Enez lagün kompleksi, Bafra lagün kompleksi, Akgöl-Paradeniz ve Akyatan lagünlerinin fizibilite çalışmaları tamamlanmış ve yatırım talepleri geldiği takdirde bu lagünlerde projede öngörülen hususlar çerçevesinde kiraya verilecektir.

Açık Deniz Kafes Balıkçılığı

Bakanlığımızca, kıyı kesimini kullanan sektörler arasında yaşanan problemleri azaltmak ve sürdürülebilir bir su ürünleri yetiştiriciliği yapabilmek amacıyla, açık deniz kafes balıkçılığı (off-shore) teşvik edilmektedir. Bu kapsamda, bir tanesi bakanlık personeline, diğeri de hem bakanlık hem de özel sektöre yönelik olmak üzere 2 adet seminer verilmiştir.

Çevre Düzeni Plan Çalışmaları

Denizlerde su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili taleplerin değerlendirilmesi esnasında karşılaşılan bürokratik engellerin ortadan kaldırılması ve yetiştiriciliğe uygun potansiyel alanlarının belirlenmesi çalışmalarına 1997 yılında başlatılmıştır. Denizde ağ kafeslerde su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili Çevre Düzeni Planlarının gelişen şartlara göre gözden geçirilerek uygulamalarda ortaya çıkan problemlerin çözümü ve buna bağlı olarak taşınması öngörülen balık çiftlikleri ve yeni oluşacak potansiyel alanların durumları ve sorunlara çözüm getirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Muğla ilindeki çalışmalar 2000 yılında tamamlanmış, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

2001 yılında İzmir ve Aydın illerinde başlatılmış olan Çevre Düzeni Planlarıyla ilgili

ön çalışmalar tamamlanmıştır, İzmir İli çevre düzeni planları revizyon çalışmalarına ait diğer bakanlıkların görüşü beklenmektedir.

Karadeniz'de Balıkçılığın Geliştirilmesi Projesi

Ülkemizde en yoğun balık avcılığı Karadeniz'de yapılmaktadır. Ancak son yıllarda balık stoklarında önemli düşüşler olması nedeniyle Karadeniz'de deniz balıkları yetiştiriciliğinin geliştirilmesi gündeme gelmiştir.

Bu durumu göz önünde bulunduran Bakanlığımızca, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı'nın (JICA) Türkiye ofisi ile temasa geçilmiş ve bir proje teklifi yapılmıştır. Bu teklif, Japonya tarafınca olumlu karşılanmış, sağlanan mutabakat çerçevesinde "Karadeniz'de Kültür Balıkçılığı ve Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi" konusunda bir protokol imzalanmış ve çalışmalara Nisan 1997 tarihinde başlanmıştır.

Bakanlığımız ve JICA arasında yapılan anlaşma gereği, TÜGEM koordinatörlüğünde Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nde "Karadeniz'de Balık Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi (Kalkan Yetiştiriciliği) Projesi" devreye sokulmuştur.

Doğu Avrupa Ülkeleri İçin Su Ürünleri Pazarlaması ve Bilgi Servisi Projesi (EASTFISH)

Proje, FAO tarafından organize ve Danimarka Hükümetince finanse edilmektedir. Projenin ülkemiz su ürünleri sektörünün gelişmesine katkıda bulunacağı fikrinden hareketle, projeye ülkemizin de dahil edilmesi Bakanlığımızca uygun görülmüştür. Proje metni 1997 yılında Dışişleri Bakanlığınca imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Proje çerçevesinde, ülkemizde, HACCP konusunda bir eğitim organize edilmiştir.

Balık Tanıtım Grubu

2001 yılı içerisinde su ürünleri yetiştiricilerimizin iç ve dış pazarda karşılaştıkları sıkıntıların giderilmesi, üretilen balıkların etkin bir şekilde tanıtımının yapılması, halkımızın su ürünleri tüketimi konusunda bilinçlendirilmesi ve özendirilmesi amacıyla TÜGEM koordinatörlüğünde 30 Mayıs 2001 tarihinde Balık Tanıtım Grubu oluşturulmuş ve ülke çapında su ürünleri tanıtım faaliyetleri başlatılmıştır. Bu kapsamda, bugüne kadar, toplam 5 balık şenliği düzenlenmiştir.